

Urban 95: מתכננים ערים לבני האדם

הצעירים ביותר

ערים יכולות להיות מקום נפלא לגדול בו, אך הן מהוות אתגר רציני להתפתחות בריאה של ילדים. יוזמת Urban95 של קרן ברנרד ון ליר מבקשת לייצר שינויים קבועים בנופים העירוניים ובהזדמנויות שמעצבות את חמש השנים הראשונות והקריטיות בחיי ילדים. Urban95 עובדת בשיתוף פעולה עם מנהיגים עירוניים, מתכנני ערים, מעצבים ומנהלים ושואלת: "אם הייתם יכולים לחוות את העיר מגובה של 95 סנטימטר – גובהו הממוצע של ילד בן שלוש – מה הייתם משנים?"

פטרין ווטנאטדה,
מנהלת מחלקת ידע עבור מדיניות, קרן ברנרד ון ליר, האג, הולנד¹

יוזמת Urban95 מתרכזת בדברים הבאים:

- **התמקדות בילדים הצעירים ביותר (מגיל לידה ועד גיל חמש) והמטפלים שלהם,** קבוצה שסובלת לעיתים קרובות מטיפול חסר, אפילו בערים ידידותיות לילדים ובמדינות עירונית קלה לשינוי;
- **עבודה בקנה מידה עירוני** באמצעות מנגנוני תכנון מוניציפליים, ניהול מבוסס נתונים ותחומי השקעה בעלי נראות פוליטית;
- **מתן תשומת לב לסביבה הבנויה** באמצעות התמקדות במרחבים ציבוריים ובניידות – שני תחומים שהשפעתם על התפתחות ילדים גדולה מאוד, אולם חשיבותם מובנת פחות מאשר בתחומים משיקים אחרים, כגון נגישות לשירותים לגיל הרך, תברואה, טיפול רפואי או דיור.

אנו ב-Urban95 עובדים עם ערים ויזמים עירוניים כדי לזהות ולהרחיב רעיונות שישנו את האופן שבו משפחות לילדים צעירים חיות, משחקות, יוצרות קשר זו עם זו ונעות בתוך הערים. כמו כן, אנו עובדים עם שותפי מדיה וקובעי דעת קהל כדי להעלות את המודעות בקרב מקבלי החלטות עירוניים לצרכים של תינוקות, פעוטות ומטפלים בעיר, וכן עם מתכננים עירוניים וחברות תכנון, כדי לפתח שיעורי הדרכה וכלים לאנשי מקצוע.

בליבה של יוזמת Urban95 עומדות השותפויות עם ערים שמחויבות לנקוט צעדים מבטיחים, משלב הפיילוט ועד להתרחבות. אחת הערים הראשונות שעימה יצרנו שותפות כזו הייתה תל אביב.

¹ מאמר זה נכתב בעקבות שיחות שנערכו עם עמיתים בקרן ברנרד ון ליר, ובעיקר Yigit Aksakoglu, דניאלה גוה, עטר, Esther Goh, Darel Hammond, Ardan Kockelkoren, Joan Lombardi, Rachel Machefsky, Rushda Majeed, Leontien Peeters, Cecilia Vaca Jones, Julien Vincelot, Leonardo Yáñez ויותר מכול – Michael Feigelson, שבזכותו קיבלנו את שם הפרויקט Urban95.

לחות את העיר מגובה של 95 סנטימטר

Urban95 מבקשת לשפר שני גורמים חשובים מאוד בהתפתחות הגיל הרך - איכות ותדירות האינטראקציות בין ילדים צעירים והמטפלים בהם; ורווחתם של המטפלים - באמצעות מתן שירותים, מרחב ציבורי, תחבורה, תכנון, שימושי קרקע וניהול נתונים בערים שכולם מוקדשים לגיל הרך.

כשאנחנו מדברים עם מתכנני ומעצבי ערים - שתפקידם לחשוב על הפרטים המוחשיים והמרחביים - אנו מדגישים כי לצורך התפתחות בריאה, תינוקות ופעוטות הגרים בערים:

- זקוקים לאינטראקציות תדירות, חמות ורספונסיביות עם מבוגרים אוהבים, בסביבה בטוחה ומעוררת מבחינה גופנית, שאותה יוכלו לחקור;
- צריכים לחוות את העולם בקנה מידה קטן יותר, ולהסתובב בטווח נידות קטן ותלוי יותר מאשר התושב הטיפוסי שמשוטט בעיר;
- רגישים במיוחד לזיהום אוויר ולרעש;
- צריכים להגיע באופן שגרתי לשירותים לטיפול בגיל הרך, וכן למרפאות המשרתות תינוקות וילדים;
- תמיד נמצאים עם מלווה שמטפל בהם.

פירוש הדבר הוא שעלינו ליצור שכונות שאפשר לנוע בהן ברגל, שמציעות את כל השירותים הבסיסיים שמשפחה צעירה זקוקה להם, מרחבים ציבוריים קרובים לבית שמושכים את בני כל הדורות אך מאפשרים לילדים קטנים לחקור אותם בבטחה, ותחבורה מינה שהופכת את הנסיעה עם ילדים צעירים לקלה, בת השגה ומהנה.

באמצעות השותפויות עם הערים ואתגר Urban95, וכן קרן המענקים לפרויקטים בקנה מידה קטן, מצאנו רעיונות מבטיחים רבים הן בשלב הפיילוט והן בשלב ההתרחבות העירונית. בהמשך מופיעות כמה דוגמאות, ואנו מצפים לתוצאות יפות עם התקדמות הפעילות.

הורות

- מסרים להורים עירוניים. מסרים אלה, שמתבססים על המסרים שפותחו עבור קמפיין Boston Basics², מעודדים הורים לדבר, לשיר ולשחק עם ילדיהם הצעירים, ומופיעים על שלטי חוצות דיגיטליים בכל רחבי סאו פאולו.
- מחברים את המטפלים לשירותים המוניציפלים עבור משפחות. בשנה האחרונה השיקה תל אביב את דיגיטף (כרטיס דיגיטלי לפעוטות), פלטפורמה מקוונת שמציעה להורים חיבור ייחודי לשירותי בריאות וטיפול בילדים, אירועים ציבוריים למשפחות, הנחות מחנויות מקומיות וטיפים בענייני הורות.

"אנו ב-Urban95 עובדים עם ערים ויזמים עירוניים כדי לזהות ולהרחיב רעיונות שישנו את האופן שבו משפחות לילדים צעירים חיות, משחקות, יוצרות קשר זו עם זו ונעות בתוך הערים."

² לפרטים נוספים על המסרים בקמפיין Boston Basics והאופן שבו יושמו בבוסטון ובערים אחרים, היכנסו לאתר: <http://boston.thebasics.org/>

מרחב ציבורי

- פארק נגיש לילדים עם צרכים מיוחדים. עיריית בובנשוואר שבהודו בונה פארק נגיש, שכולל מרחבים ומתקנים מיוחדים לילדים עם לקויות ראייה ומוגבלויות אחרות.
- משפחות בתנועה מגויסות לניטור ולשמירה על איכות האוויר. קבוצת התושבים "Che Aria Respiro" בטורינו שבאיטליה עובדת בשיתוף עם ילדים והמטפלים בהם, שמנטרים את איכות האוויר, בוחנים אזורים להולכי רגל בלבד ועוסקים בפעילות מקומית.

ניידות

- מפות לשיפור הבטיחות בדרכים. ארגון "Liga Peatonal" במקסיקו סיטי מיפה את הנתונים הקיימים על תאונות בדרכים, כדי לאתר צמתים מסוכנים ליד בתי ספר וליד שירותים לטיפול בילדים. המפות זוכות לתשומת לב ציבורית משמעותית, ומשמשות להשפיע על קבלת ההחלטות בתחום שיפור הבטיחות בדרכים ליד בית ספר.

ניהול מבוסס נתונים

- הדגמת התערבויות ברמה השכונתית. בבוגוטה שבקולומביה וברסיפה שבברזיל פועל פרויקט ניסיוני בשם "Children's Priority Zone", שמודד ומדגים את השיפורים במרחב הציבורי ובניידות לטובת ילדים צעירים באזור מוגדר מסביב למקום מרכזי, כגון מסגרת חינוכית או מרכז קהילתי.
- מיפוי אי-שוויון עירוני במרחבים ציבוריים ובשירותים למשפחה. כחלק מיחזמת Istanbul95, יצרו אוניברסיטת קדיר האז וצוות החשיבה TESEV בטורקיה מעין "אטלס חברתי", המשתמש בערכי נכסים כאינדיקטור מייצג לעוני.
- מינוי מנהל ראשי לתחום התפתחות הילד בעיר. בטירנה, בירת אלבניה, מינה ראש העירייה אריון וליאי מנהל חדש שישקור את כללי המדיניות והתוכניות העירוניים הנוכחיים, יבחן את מידת השפעתם על ילדים בגיל הרך וייתן המלצות בהתאם.

מה למדנו

למדנו המון עד כה. הדבר החשוב ביותר הוא שלמדנו לדבר על הצרכים המיוחדים של ילדים בגיל הרך ומטפליהם. בתחילה חששנו שמנהיגי העיר ירגישו שאנו רק מוסיפים להם עוד מטלה לרשימת המטלות, ולכן הסברנו במקום זאת על היתרונות שיוזמות Urban95 מביאות עימן לעיר כולה - לדוגמה, הרחבת המדרכות והוספת אבני שפה מונמכות עוזרות גם למבוגרים עם עגלות ילדים, וגם למבוגרים הנעזרים בכיסאות גלגלים. אולם עד מהרה אמרו לנו מנהיגי הערים שיוזמות הנוגעות לגיל הרך זוכות לתמיכה פוליטית נרחבת, וכי הבנה טובה יותר של צורכי ילדים בגיל הרך יוצרת תחושת משמעות.

"באמצעות
השותפויות
העירוניות
ואתגר
Urban95, וכן
קרן המענקים
לפרויקטים
בקנה מידה
קטן, מצאנו
רעיונות
מבטיחים
רבים הן
בשלב הפיילוט
והן בשלב
ההתרחבות
העירונית."

תמונה: Casa de la Infancia Foundation Δ

למדנו שהטיפול בצורכיהם של ילדים בגיל הרך דורש שיתוף פעולה עיל בין המשרדים השונים בעירייה - כגון תכנון, תברואה, חינוך, רווחה, שפ"ע ותחבורה - וכי הדבר דורש קבלת מנדט מראש העירייה, צוות מסור ושיתוף נתונים. כדי להקל על קבלת הסכמה פוליטית, מומלץ למצב את היוזמות ככאלה שמועילות לכל המשפחות, ולא רק לקבוצות מוחלשות וספציפיות. מיצוב זה עוזר למנוע סטיגמות על מי שמתמש בשירותים אלה בסופו של דבר. חשוב וחיוני לשתף את הקהילה, כדי לקבל תמיכה ציבורית ולעודד שימוש רב יותר במרחב הציבורי ותחזוקה טובה יותר.

כדאי "לחשוב בקטן": פרויקטים זולים, מהירים וזמניים, כגון צביעת דרכים בדפוסים וקווים צבעוניים כדי לעודד מכוניות להאט, יכולים להדגים כיצד נראית הצלחה ולסייע לקבלת תמיכה.

כמו כן, מומלץ "לחשוב אחרת", ולחפש הזדמנויות להשפיע על תקציבים קיימים לפני שמבקשים תקציב חדש. אולם בסופו של דבר, עלינו "לחשוב בגדול", ולשאוף להשגת שכונות מתאימות לפעוטות

ואולי אפילו נטולות כלי רכב, שמכילות את כל מה שילדים צריכים כדי לחיות ולשגשג. פוסט שפורסם לאחרונה על ידי הפרויקט למרחבים ציבוריים (Project for Public Spaces, 2018) מצטט את ההוגה לואיס ממפורד: "בואו נשכח את המכונניות הארוכות, ונבנה ערים לאוהבים ולידידים." ואנחנו היינו מוסיפים גם: "ולתינוקות והוריהם."

מידע נוסף

לקבלת מידע נוסף על יוזמות Urban95 והשותפים שלנו, היכנסו לכתובת: www.bernardvanleer.org/urban95. קוראים המעוניינים לדעת יותר על גישותיהם של הארגונים והחוקרים השונים לנושאים אלה מוזמנים לקרוא עוד כמה חומרים מומלצים. נשמח לשמוע על חומרי קריאה אחרים, ובעיקר מאזורים אחרים בעולם.

- ערכת הפתיחה של Urban95 (קרן ברנד ון ליר, תפורסם בקרוב);
Handbook on Child-Responsive Urban Planning (UNICEF, to be published, Spring 2018);
- *מרחב עירוני לגדול בו: עשרה עקרונות לתמיכה במשפחות שמחות ובריאות, בעיר ידידותית ונעימה* (מכון גהל, אפריל 2018)
- *מיקס אנד מאץ: כלים לתכנון משחק עירוני*
(Krishnamurthy, Steenhuis and Reijnders, to be published, 2018)
- *Play Everywhere Playbook* (KaBOOM!, 2018)
- *Cities Alive: Designing for urban childhoods* (Arup, 2017)
- *Hope Starts Here: Detroit's Community Framework for Brighter Futures* (2017)
- *How Dashboards Can Help Cities Improve Early Childhood Development* (Open Data Institute, 2017)
- *Building Better Cities with Young Children & Families*
(80 Cities, 2017)
- *Compendium of Best Practices of Child Friendly Cities*
(India's National Institute of Urban Affairs, 2017)
- 'Can the neighbourhood built environment make a difference in children's development?' (Villanueva et al., 2015)
- *Global Street Design Guide*
(National Association of City Transportation Officials (NACTO), 2015)
- *Small Children, Big Cities*
(Bernard van Leer Foundation, 2014)
- *Placemaking and the Future of Cities*
(Project for Public Spaces, 2012)
- *Healthy Environments, Early Childhood in Focus 8*
(Bernard van Leer Foundation, 2012)
- ילד בעיר, (www.childinthecity.org), אתר המשמש כנקודת מוקד לחדשות הנוגעות לערים ידידותיות לילדים ברחבי העולם;

- סיטילאב (www.citylab.com), אחד המקורות המובילים בעולם לחדשות על טרנדים, כללי מדיניות וחדשנות עירוניים, שפרסם סדרת כתבות במימון קרן ברנרד ון ליר בשנת 2018.

ואחרון חביב, לקריאת מאמר יפהפה על תכנון עירוני מנקודת המבט של פעוט, ראו Child-friendly cities: what my toddler taught me about city design' (2015) מאת אריק פלדמן.

מקורות

- 880 Cities. (2017). *Building Better Cities with Young Children & Families*. Toronto/The Hague: 880 Cities/Bernard van Leer Foundation. Available at: <https://www.880cities.org/wp-content/uploads/2017/11/BvLF-8-80-Cities-Report-Final.pdf> (accessed April 2018).
- Arup. (2017). *Cities Alive: Designing for urban childhoods*. London: Arup. Available at: <https://www.arup.com/publications/research/section/cities-alive-designing-for-urban-childhoods> (accessed April 2018).
- Bernard van Leer Foundation. (2012). *Healthy Environments, Early Childhood in Focus 8*. The Hague: Bernard van Leer Foundation. Available at: https://bernardvanleer.org/app/uploads/2015/12/ECIF8_Catalogue-Healthy-Environments.pdf (accessed April 2018).
- Bernard van Leer Foundation. (2014). *Small Children, Big Cities, Early Childhood Matters 123*. The Hague: Bernard van Leer Foundation. Available at: <https://bernardvanleer.org/app/uploads/2015/12/Small-children-big-cities.pdf> (accessed April 2018).
- Feldman, E. (2015). Child-friendly cities: what my toddler taught me about city design. The Plan. Place Blog. Available at: <http://planplaceblog.com/2015/01/20/child-friendly-cities/> (accessed April 2018).
- Gehl Institute. (2018, in press). *Space to Grow: Ten principles that support happy, healthy families in a playful, friendly city*. New York: Gehl Institute.
- KaBOOM! (2018, online). *Play Everywhere Playbook*. Available at: <https://kaboom.org/playbook> (accessed April 2018).
- Murdoch Children's Research Institute. (2014). *The Evidence: What we know about place-based approaches to support children's wellbeing*. Melbourne: Centre for Community Child Health. Available at: https://www.rch.org.au/uploaded-Files/Main/Content/ccch/CCCH_Collaborate_for_Children_Report_The_Evidence_Nov2014.pdf (accessed April 2018).
- National Association of City Transportation Officials. (2015). *Global Street Design Guide*. New York: NACTO.
- Project for Public Spaces. (2012). *Placemaking and the Future of Cities*. New York: PPS.
- Project for Public Spaces. (2018) What is Placemaking? – Public space is for lovers. Available at: <https://www.pps.org/article/public-space-is-for-lovers> (accessed April 2018).
- UNICEF. (2018, in press). *Handbook on Child-Responsive Urban Planning*. New York: UNICEF.
- Villanueva, K., Badland, H., Kvalsvig, A., O'Connor, M., Christian, H., Woolcock, G. et al. (2015). Can the neighbourhood built environment make a difference in children's development? Building the research agenda to create evidence for place-based children's policy. *Academic Pediatrics* 16(1): 10–19.